

พุทธญาณวิทยาตามทัศนะของสมักร บुरาวาส
Samak Buravas's Buddhist Epistemology

เกยูร เม้าทอง
Kayoon Maothong

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Master of Arts Thesis in Philosophy
Prince of Songkla University

2546

เลขหมู่	๑๒๔๔๔๐	๗๗๔	๒๕๔๖
Bib Key	๒๓๙๙๓๗		
	๓๐	๐๓	๔๗

ชื่อวิทยานิพนธ์ พุทธญาณวิทยาตามทัศนะของ สมัคร บุรวาต

ผู้เขียน นางสาวเกตุร เม้าทอง

สาขาวิชา ปรัชญา

ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพุทธญาณวิทยาตามทัศนะของ สมัคร บุรวาต ด้วยวิธีวิทยาการวิจัยเอกสาร (documentary research methodology) ซึ่งผลของการวิจัย อาจสรุปได้ดังนี้

1. ปัญจนियามธรรม และจตุสมุฏฐานโดยนัยแห่งอภิปรัชญาตามทัศนะของ สมัคร บุรวาต จัดเป็น " สัต " หรือ " มูลบท " ในพุทธภววิทยา มีนัยที่สามารถอธิบายได้ตามหลักปัจจุสมุปบาท หรืออทิปปัจจยตา และกฎไตรลักษณ์ ซึ่งว่าด้วยหลักหรือกฎธรรมชาติของสรรพสิ่ง ดังนั้นปัญจนियามธรรม และจตุสมุฏฐานตามนัยแห่งพุทธธรรมจึงจัดเป็นปฐมฐานแห่งพุทธญาณวิทยา เป็นแหล่งหรือรากฐานให้เกิดภูมิปัญญา หรือองค์ความรู้ ซึ่งเกิดขึ้นได้ 2 ทาง คือ ปรโตโมสะ และโยนิโสมนสิการแบบองค์รวม ญาณวิทยาโดยนัยนี้เป็นบุพภาคแห่งความเห็นที่ถูกต้อง (สัมมาทิฏฐิ) ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นหรือรุ่งอรุณทางการศึกษา อันจะนำมาซึ่งการมีปัญญากล่าวคือ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา และภาวนามยปัญญา ด้วยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ซึ่งกระบวนการในการแสวงหาความจริงของสรรพสิ่งโดยเฉพาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ ตามหลักอุปนัยวิธีมากกว่านิรนัยวิธี

2. " ผัสสะ " หรือ " สัมผัส " อันเกิดจากการมาประจวบกันระหว่างโลก หรืออายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจฝ่ายหนึ่ง และโลกแห่งภาวะที่ถูกรู้ หรืออายตนะภายนอก คือ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งมาต้องกาย และอารมณ์ทางใจอีกฝ่ายหนึ่ง ผัสสะเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการรับรู้ เรียนรู้ และความรู้ ซึ่งเป็นปฐมฐานให้กระบวนการธรรมดำเนินต่อไปได้ หากกระบวนการธรรมดำเนินไปตามหลักปัจจุสมุปบาทฝ่ายอนุโลมนัยก็จะเกิดอวิชชาซึ่งเป็นสาเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง แต่ถ้ากระบวนการธรรมดำเนินไปฝ่ายปฏิโลมนัยก็จะช่วยทำให้เกิดปัญญาอันเป็นที่มาแห่งสุขที่เป็นทั้งโลกียะ และโลกุตระ ผัสสะ หรือสัมผัสโดยประการฉะนี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มแรกแห่งพุทธญาณวิทยา

3. “จิต” เป็นผู้รู้ภายใต้เงื่อนไขที่ขึ้นอยู่กับหลักโยนิโสมนสิการ หรือจิตินิยามถือว่าเป็นตัวการสำคัญยิ่งในการรับรู้ซึ่ง “สัต” หรือ “สรรพสิ่งที่มิ” ซึ่งบางครั้งมนุษย์สามารถรับรู้และรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส หรือวิธีวิทยาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย การกำหนดปัญหา, กิจที่ตั้งสมมติฐาน, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล, และการสรุปผล แต่บางครั้งมนุษย์ก็รู้ได้ด้วยเหตุผล วิธีวิทยาตามนัยแรกคล้าย หรือคล้ายตามหลัก “ปรโตโมสะ” และวิธีวิทยาตามนัยหลังสอดคล้องกับหลัก “โยนิโสมนสิการ” ดังนั้นวิธีวิทยาทางวิทยาศาสตร์ และวิธีวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์มีส่วนที่คล้ายกันมากกว่าแตกต่างกัน จุดต่างก็คือวิธีวิทยา และญาณวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์มุ่งทำความเข้าใจชีวิต มนุษย์ โลก และจักรวาล ทั้งในแง่สังขธรรม จริยธรรม และบัญญัติธรรมตามกระบวนการของเหตุ (อวิชชา) ให้เกิดทุกข์ (ปฏิจจสมุปบาทโดยอนุโลมนัย) และกระบวนการ หรือวิธีการ (ปัญญา) ให้ดับทุกข์ (ปฏิจจสมุปบาทโดยปฏิโลมนัย) อันจะก่อให้เกิดปัญญา ซึ่งเป็นจุดเน้นพิเศษในแง่จริยศาสตร์ ว่าด้วยกฎแห่งกรรมตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา หรืออริยมรรคมีองค์ 8 แบบองค์รวมแห่งศีล สมาธิ และปัญญา มุ่งเน้นความเข้าใจ และการดำรงชีวิตเพื่อให้ก้าวพ้นวัฏวนแห่งอวิชชา และให้เกิดปัญญาเพื่อบรรลุมรรคนิพพานได้ในที่สุด แต่ในขณะที่เดียวกันวิทยาศาสตร์มักจะมองข้าม หรือไม่เห็นความสำคัญของจริยศาสตร์ตามนัยดังกล่าวเลย

4. สมัคร บุราวาศ เป็นราชบัณฑิตสาขาอภิปรินญา ที่รู้เท่าทัน และรู้เหนือความทันสมัย โดยพยายามที่จะศึกษาหาความจริงของ “สัต” หรือ “สรรพสิ่งที่มิ” ตามนัยแห่งพุทธปรัชญาด้วยวิธีวิทยาทางวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับวิธีวิทยา และญาณวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ เขาพยายามบูรณาการประจักษ์นิยม หรือประสบการณ์นิยม กับหลักปรโตโมสะ และโยนิโสมนสิการ ที่สอดคล้องมากกว่าจะขัดแย้งกับกระบวนการทัศน์ ชีวทัศน์ และโลกทัศน์ตามนัยแห่งปรัชญาวิทยาศาสตร์

Thesis Title	Samak Buravas's Buddhist Epistemology
Author	Kayoon Maothong
Major Program	Philosophy
Academic Year	2003

Abstract

The purpose of this research was to study Samak Buravas's Buddhist Epistemology by means of documentary research methodology. The findings were as follows .

1. Pancadhammaniyama (the Laws of Nature) and Catusamutthana (the Four Causes) as conceived and interpreted by Samak Buravas from metaphysical point of view is " Sat " or " a primary being " thereby meaning the whole and entire chains of being according to Buddhist ontology which can be explained by Paticcasamuppada or Idhabpaccayata (the Dependent Origination) and Tilakkhana (the Three Characteristics) thereby referring to the laws of nature of things. The Pancadhammaniyama and the Catusamutthana as such are thus the sources of Buddhist epistemology on the basis of which the body of knowledge or wisdom can be attained through the two methods, namely, Paratoghosa (hearing or learning from others) and Yonisomanasikara (analytical reflection) in favor of the holistic approach. The Buddhist epistemology of this kind is a primer of right view, right understanding (Sammadhitthi), which is the stepping – stone to success in education leading to realization of three kinds of wisdom, namely, Sutamaya –panna (wisdom resulting from study), Cintamaya – panna (wisdom resulting from reflection) and Bhavanamaya – panna (wisdom resulting from mental development). The Buddhist epistemology of this sort goes in line with analytical and synthetical study of the chains of being and Weltanschauung with more emphasis on induction than deduction.

2. " Phassa " is a contact between internal sense- bases, namely; eye-contact, ear-contact, nose-contact, tongue-contact, body-contact and mind-contact on one hand and external sense-objects and mind- objects, namely, visible objects, sound, odor, taste, touch and mind-objects on the other. The phassa is the important mental impression or perception on the basis of which learning and knowledge are possible and so also are the process of Dhamma or the chains of being. If the process of Dhamma moves in favor of the Paticcasamuppada based on ignorance (Avijja), it will be resulted in sufferings. On the contrary, if it goes in favor of the Paticcasamuppada based on wisdom, it will be resulted in deliverance, leading to happy life both secular and mundane. The phassa as such is said to be the starting- point of perception, learning process and knowledge in the line with Buddhist Epistemology.

3. " Cit " or " mind " is the key knower, who knows and understands " Sat " or the chains of being through the Yonisomanasikara or Chittaniyama (psychic law) under which man can sometimes know with the help of senses or scientific methodology by identifying problems, setting of hypothesis, data collection, data analysis and conclusion and sometimes man can know and understand with the help of formal logic or reasoning. The knowledge by the former method corresponds to the one by the Paratoghosa while the knowledge by the latter corresponds to the one by the Yonisomanasikara. On the whole it suffices to say that the methodology followed by scientists and Buddhists is found to be similar rather than difference. The difference of the two is the point of emphasis that Buddhist methodology and epistemology equally concentrate on the understanding of Weltanschauung from the stand – point of reality, morality and convention on the basis of the law of karma in accord with the principle of Paticcasamuppada, the causes of suffering (Avijja) and the one on the reverse, the path to deliverance (Panna), that is, the Middle Way or Eightfold Path in favor of morality, meditation and wisdom leading to Niravana or Enlightenment, the extinction of suffering. In this regard science takes neither interest nor attention to ethical aspects.

4. Samak Buravas is the Follow of the Royal Institute in metaphysics, well – versed in modernity and beyond, who has done this best to study “ Sat ” or “ the chains of being ” with the help of methodology and epistemology both Buddhist and scientific. His approach goes in favor of combination or integration of empiricism and pragmatism on one hand and the Paratoghosa and the Yonisomanasikara one the other in terms of their agreement rather than disagreement regarding Weltanschauung from the viewpoint of the philosophy of science.